

T.D.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 13597
Tarih : 14.07.2021

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 14/07/2021 11:18
Sayı: E-120.10-
0844411

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Dicle Elektrik ve Dağıtım Anonim Şirketi (DEDAŞ), şimdiki adıyla DEPSAŞ 2013 yılından beri Mardin, Batman, Urfa, Diyarbakır, Siirt ve Şırnak illerine elektrik sağlamaktadır. Yaşanan çok boyutlu kriz ve bunun getirdiği yoksullukla birlikte DEDAŞ'ın çiftçiye kestiği fahiş faturaları gerekçe göstererek özellikle bahar ve yaz aylarında gerçekleştirdiği elektrik kesintileri, halkı susuz ve elektriksiz bırakırken çiftçileri üretim yapamaz, hasat alamaz hale getirmiştir. DEDAŞ'ın enerji sağladığı illerde yaşanan elektrik sorunu ve beraberinde gelişen su ve tarımsal üretim sorunlarının yerinde araştırılıp incelenmesine, halkın, çiftçinin mağduriyetinin belirlenip giderilmesine ve buna yönelik gerekli yasal düzenlemelerin yapılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Meral Danış BEŞTAŞ

HDP Grup Başkanvekili

Siirt Milletvekili

Hakkı Saruhan OLUÇ

HDP Grup Başkanvekili

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE ÖZETİ

DEDAŞ'ın elektrik enerjisi sağladığı illerde yaşanan sorunlara her gün bir yenisi eklenmektedir. Çiftçilerin borçları gerekçe gösterilerek gerçekleştirilen elektrik kesintileri ve bundan kaynaklı yaşanan su sorunu derinleşerek artmaktadır. DEDAŞ'ın halka yaşattığı mağduriyeti defalarca soru ve araştırma önergeleriyle, basın toplantıları ve genel kurul konuşmalarımızda gündeme getirmemize rağmen halkın yaşadığı mağduriyet giderilmemiştir. Her gün derinleşen bu sorun çiftçileri üretim yapamaz hale getirmiştir. Bunun yanı sıra, elektronik tıbbi cihazlara bağlı hastalar, sıcaktan korunmak için klimaya muhtaç olan yaşlılar ve hastalar hayati tehlike yaşamakta, eğitim almak için EBA'ya bağlanması gereken çocuklar en temel haklarından mahrum kalmakta ve hijyen koşulları ortadan kalktığı için salgın hastalık riski artmaktadır.

Genel olarak yaşanan iklim krizinin yol açtığı kuraklık nedeniyle Türkiye'nin birçok yerinde tarımsal üretimde ciddi bir daralma yaşanmakta ve çiftçiler bu daralmadan telafisi mümkün olmayacak şekilde olumsuz etkilenmektedir. Özellikle mahsulün suya en ihtiyaç duyduğu her dönemde DEDAŞ'ın elektrikleri kesmesinden kaynaklı yaşanan su kesintileri de mahsulün kurumasına sebep olmaktadır. Tarım örgütlerinin verilerine göre, Mardin'de ekili hububat ürünlerinin yüzde 35'i, Diyarbakır'da yüzde 80'i, Şanlıurfa'da ise yüzde 40'ı kurumuş durumdadır. Tarımsal sulamanın yanı sıra evlerde kullanılan suyun da kuyulardan temin edildiği köy ve mahallelerde dinamoların çalıştırılmamasından kaynaklı köylüler elektriksiz kalmanın yanı sıra içme suyundan da mahrum edilmekte ve bu yüzden köylüler hem kendileri için hem de besi hayvanları için içme suyunu kuyulardan evlerine taşımak zorunda kalmaktadırlar.

DEDAŞ yetkilileri zaman zaman söz konusu elektrik kesintilerini kayıp enerji sebebiyle yaptıklarını belirtmektedir. Oysa elektrik kesintilerinin gerekçesi olarak sunulan kayıp enerji miktarı; bölgede kullanılan trafoların eski olması, bakım onarım çalışmalarının yapılmaması ve altyapı sorunundan kaynaklı oluşmaktadır. Bakım onarım çalışmalarının eksikliğinden kaynaklı oluşan kayıp miktarı da yüzde 130'un üzerindeki zamlarla yurttaşın faturasına yansıtılmaktadır.

GEREKÇE

Yaşanan sorunların giderilmemesi sonucu; Batman'ın Kozluk ilçesine bağlı 8 köye, borçların ödenmemesi gerekçe gösterilerek DEDAŞ tarafından gerçekleştirilen elektrik kesintilerinden dolayı haftalardır su verilmemektedir. Bu köylerden biri olan ve halka DEDAŞ tarafından 2 milyon 376 TL borç çıkarılan Yeniçağlar köyünde yıkanmak için kanala giren ve boğulma tehlikesi geçiren 16 yaşındaki İsa Üke, tedavi gördüğü hastanede hayatını kaybetmiştir. Yine DEDAŞ'ın bu yerleşim yerlerinde halka çıkardığı fatura özelleştirme öncesi zamanı da kapsadığı belirtilmektedir. Bu sorunları gidermek yerine bu sorunu dile getiren Batman HDP İl Eş Başkanımız hakkında soruşturma açılmıştır.

Mardin'de hâlihazırda yaşanan kuraklıktan etkilenen çiftçiler, DEDAŞ'ın kesintileri sebebiyle ikinci üretim olan mısırı ekememişlerdir. DEDAŞ, çiftçilerin borçlarını gerekçe göstererek sulama kuyularının trafolarına haciz işlemiyle el koyup, bazı bölgelerde elektrik direklerini de yerinden sökmüştür. En son Mardin'in Derik ilçesine bağlı Kizlere ve Menteşe mezralarına 8 Temmuz'da yüzlerce jandarma eşliğinde giden ekipler, benzer uygulamalar sergilemiştir. Tepki gösteren yurttaşlar ise jandarmanın biber gazlı saldırısına ve havaya ateş açmasına maruz kalmıştır. Özellikle çocuklar üzerinde olumsuz etkileri olan bu saldırıyla kimi yurttaşlar müdahale sırasında darp edilmiştir. Çiftçiler trafoları el konulması nedeniyle tohum serdikleri tarım arazilerini ekemez duruma gelmiştir. Bir hat üzerinde birden fazla kuyu bulunmasına rağmen sadece borcu olan değil, borcu olmayan kuyularında elektriği kesilmektedir. Orada yaşayan çiftçiler kendi imkânları ile bölgedeki elektrik hatlarının trafo direklerinin tamamını kendilerinin çektiklerini belirterek DEDAŞ'ın jandarma zoru ile bunlara da el koyduğunu dile getirmiş; dönüm başına bin lira elektrik borcu geldiğini, bazıları gelen borçların arazi değerinde olduğunu belirtmişlerdir. Faturaların resmi bir nitelik taşımadığını ve elle yazılan fahiş faturalar olduğunu görselleri ile birlikte kamuoyu ile paylaşmışlardır. Tarım Bakanlığı'ndan çiftçilere verilen gübre ve mazot desteğine de DEDAŞ bloke koymuştur.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün "Olağanüstü kuraklık" uyarısı yaptığı Urfa'da elektrik borçları nedeniyle binlerce çiftçi icralık olmuş, devletten alması gereken desteklere DEDAŞ tarafından el konulduğu çiftçiler tarafından belirtilmiştir. Yine Bozova ilçesinde 15 bin dekar toprağın sulama işini yürüten Bozova Merkez Sulama Kooperatifi'nin (Birlik) elektriği 6 yıldır kesiktir. 2018 yılında sulama kanununda yapılan değişiklik ile sulama birliklerine Devlet Su İşleri (DSİ) kayyum atasa da, Bozova Merkez Sulama Kooperatifi uygulama dışı bırakılarak yönetimi, çalışanlarıyla birlikte lağvedilmiştir. Böylelikle elektrik yokluğundan kaynaklı sahaya su pompalanmadığı için çiftçilerin susuz kaldığı belirtilmiştir.

Tüm yaşananlardan hareketle DEDAŞ'ın enerji sağladığı illerde yaşanan elektrik sorunu, beraberinde gelişen su ve tarımsal üretim sorunlarının yerinde araştırılıp incelenmesi, halkın ve çiftçinin mağduriyetinin belirlenerek giderilmesi, küresel ısınma ve buna karşı izlenen yanlış politikalardan bir an önce vazgeçilmesi ve yeraltı sularını bitirmeyen ekolojik tarımsal faaliyetlerin teşvik edilmesi, tüm bunlara yönelik gerekli yasal düzenlemelerin yapılması amacıyla Meclis araştırması açılması aciliyet gerektirmektedir.